
Komisja Egzaminacyjna dla Aktuariuszy
XLIV Egzamin dla Aktuariuszy z 3 grudnia 2007 r.

Część I

Matematyka finansowa

Imię i nazwisko osoby egzaminowanej:

.....

Czas egzaminu: 100 minut

1. Rachunki oszczędnościowe A i B założono w chwili 0 wpłacając na nie odpowiednio kwoty początkowe A_0 i B_0 w taki sposób, że łączna wpłata początkowa wyniosła 1. Następnie na rachunek A dokonywane są w sposób ciągły wpłaty z roczną intensywnością $C_t = \frac{1}{1+t} A_t$, gdzie A_t oznacza wartość rachunku w chwili $t > 0$. Ciągła intensywność oprocentowania środków na rachunku wynosi $\delta_t^A = \frac{t}{1+t}$. Na rachunek B nie są już dokonywane żadne dodatkowe wpłaty, natomiast środki na tym rachunku są oprocentowane w sposób ciągły ze zmienną intensywnością $\delta_t^B = \frac{1}{\bar{s}_{3-t|}}$ dla $0 < t \leq 3$. We wzorze tym $\frac{1}{\bar{s}_{3-t|}}$ obliczamy przy założeniu innej stałej ciągłej intensywności δ_0 , odpowiadającej stopie $i = 10\%$ (służy ona wyłącznie do wyznaczenia $\bar{s}_{3-t|}$). Suma zakumulowanych wartości rachunków po 2 latach wynosi 5. Wyznacz A_0 i B_0 . Odpowiedź (podaj najbliższą wartość).

- A) 0.61 i 0.39
- B) 0.55 i 0.45
- C) 0.32 i 0.68
- D) 0.44 i 0.56
- E) 0.49 i 0.51

2. Natężenie oprocentowania zadane jest wzorem:

$$\delta_t = \frac{1}{t+1} + \frac{3}{1+2 \cdot \exp(2t)}.$$

Oblicz efektywną stopę zwrotu w 5 roku trwania inwestycji, to jest w okresie od $t_1 = 4.0$ do $t_2 = 5.0$.

- A) 14%
- B) 16%
- C) 18%
- D) 20%
- E) 22%

3. Inwestor kupuje w momencie emisji 10 letnią obligację o wartości nominalnej 100 000 z 5% kuponami rocznymi i wartością wykupu równą nominalnej. Inwestor natychmiast sprzedaje jednak tę obligację i za uzyskaną kwotę kupuje w momencie emisji 7 letnią obligację z rocznymi kuponami, której wartość wykupu równa się wartości nominalnej. Pierwszy kupon tej obligacji stanowi 3% wartości nominalnej, a każdy następny wzrasta o 2 punkty procentowe.

Znajdź wartość nominalną obligacji 7 letniej jeżeli oprocentowanie wynosi 6% (wskaż najbliższą wartość).

- A) 81 135
- B) 81 145
- C) 81 155
- D) 81 165
- E) 81 175

4. Dokonano 20 letniej inwestycji w kwocie, która powinna pozwolić na wypłatę 100 na koniec każdego roku przy zakładanej stopie procentowej 5%. W pierwszym roku faktyczna stopa zwrotu była zgodna z zakładaną i wypłacona została kwota 100.

Począwszy od drugiego roku stopa zwrotu z inwestycji wzrosła do poziomu 6% i utrzymała się na tej wysokości aż do końca 20 letniego okresu. Pozwoliło to na zwiększenie corocznej wypłaty do poziomu X począwszy od końca drugiego roku. Znajdź wartość X (wskaz najbliższą wartość).

- A) 108.3
- B) 108.5
- C) 108.7
- D) 108.9
- E) 108.1

5. Mamy nieskończony ciąg płatności dokonywanych na końcu każdego roku, przy czym płatność na koniec roku n wynosi $a \cdot n + 5$. Jaką wartość powinien mieć parametr a , aby duration tego ciągu płatności, przy stopie procentowej $i = 4\%$, była równa 50.

- A) 3.4
- B) 4.0
- C) 4.6
- D) 5.2
- E) 5.8

6. Rozważmy europejską opcję sprzedaży na rynku Blacka-Scholesa. Termin wygaśnięcia tej opcji upływa za 3 miesiące. Bieżąca cena akcji wynosi 60, cena wykonania opcji 80, zmienność cen akcji $\sigma=3$, a roczna, ciągła, stopa wolna od ryzyka $r = 4\%$. Bieżąca cena tej opcji wynosi:

- A) 35
B) 29
C) 52
D) 48
E) 50

Uwaga. Przybliżone wartości dystrybuanty rozkładu $N(0,1)$ podaje tablica:

t	0	0.05	0.1	0.15	0.2	0.25	0.3	0.35
N(t)	0.5000	0.5199	0.5398	0.5596	0.5793	0.5987	0.6179	0.6368
t	0.4	0.45	0.5	0.55	0.6	0.65	0.7	0.75
N(t)	0.6554	0.6736	0.6915	0.7088	0.7257	0.7422	0.7580	0.7734
t	0.8	0.85	0.9	0.95	1	1.05	1.1	1.15
N(t)	0.7881	0.8023	0.8159	0.8289	0.8413	0.8531	0.8643	0.8749
t	1.2	1.25	1.3	1.35	1.4	1.45	1.5	1.55
N(t)	0.8849	0.8944	0.9032	0.9115	0.9192	0.9265	0.9332	0.9394
t	1.6	1.65	1.7	1.75	1.8	1.85	1.9	1.95
N(t)	0.9452	0.9505	0.9554	0.9599	0.9641	0.9678	0.9713	0.9744
t	2	2.05	2.1	2.15	2.2	2.25	2.3	2.35
N(t)	0.9772	0.9798	0.9821	0.9842	0.9861	0.9878	0.9893	0.9906
t	2.4	2.45	2.5	2.55	2.6	2.65	2.7	2.75
N(t)	0.9918	0.9929	0.9938	0.9946	0.9953	0.9960	0.9965	0.9970
t	2.8	2.85	2.9	2.95	3	3.05	3.1	3.15
N(t)	0.9974	0.9978	0.9981	0.9984	0.9987	0.9989	0.9990	0.9992

7. Inwestor rozważa inwestycję w akcje dwóch spółek oraz obligacje. Na podstawie dotychczasowych obserwacji kursów akcji obu spółek, wiadomo, że roczne stopy zwrotu z tych akcji, S_1 i S_2 , cechują następujące parametry:

$$ES_1 = 8\%, \sigma S_1 = 3\%, ES_2 = 10\%, \sigma S_2 = 4\%, \rho(S_1, S_2) = 0.25,$$

natomiast obligacje są instrumentem wolnym ryzyka, dla którego oczekiwana stopa zwrotu $ES_3 = S_3 = 4\%$.

Inwestor konstruuje portfel w taki sposób aby ryzyko portfela, mierzone odchyleniem standardowym stopy zwrotu, było jak najmniejsze, a kwota zainwestowana w obligacje stanowiła połowę kwoty zainwestowanej w akcje. Jaka jest oczekiwana stopa zwrotu z tego portfela?

- A) 6.7%
- B) 8.0%
- C) 7.1%
- D) 7.7%
- E) 7.4%

8. Rozpatrzmy amerykańską opcję kupna na akcję nie płaćącą dywidendy, dla której termin wygaśnięcia upływa za 4 miesiące. Obecna cena akcji wynosi 20 a cena wykonania opcji 24. Wiadomo, że w ciągu każdego miesiąca kurs akcji rośnie bądź spada o 20%. Zakładamy ponadto, że rynek nie dopuszcza arbitrażu. Stopa wolna od ryzyka w ujęciu miesięcznym wynosi 1%. Przy podanych założeniach cena tej opcji wynosi, w przybliżeniu:

- A) 1.9
- B) 1.7
- C) 2.2
- D) 3.4
- E) 6.8

9. Wiadomo, że na 31.12.2006 krzywa stóp spot opisana jest przez następującą funkcję:

$$Y(0, T) = \frac{1}{100} (0.01 \cdot T^4 - 0.05 \cdot T^3 + 0.1 \cdot T^2 - 0.05 \cdot T + 3.86), \quad 0 \leq T \leq 4,$$

gdzie $Y(0, T)$ oznacza T -letnią stopę spot w chwili 0, czyli 31.12.2006. Niech $f(0, T)$ oznacza krzywą forward odpowiadającą krzywej $Y(0, T)$. Ile wynoszą stopy forward $f(0, 0.9)$, $f(0, 2.1)$, $f(0, 3.2)$? Podać najbliższą odpowiedź:

- A) $f(0, 0.9) = 3.900\%$, $f(0, 2.1) = 4.093\%$, $f(0, 3.2) = 5.301\%$
- B) $f(0, 0.9) = 3.956\%$, $f(0, 2.1) = 4.137\%$, $f(0, 3.2) = 4.454\%$
- C) $f(0, 0.9) = 3.910\%$, $f(0, 2.1) = 4.060\%$, $f(0, 3.2) = 4.910\%$
- D) $f(0, 0.9) = 5.301\%$, $f(0, 2.1) = 4.093\%$, $f(0, 3.2) = 3.900\%$
- E) $f(0, 0.9) = 4.370\%$, $f(0, 2.1) = 4.120\%$, $f(0, 3.2) = 3.970\%$

10. Pożyczka ma być spłacona w ciągu 30 lat rocznymi ratami w wysokości 10 000, płatnymi z dołu, przy efektywnej stopie oprocentowania równej 8%. Po 10 płatnościach pożyczkobiorca chciałby wpłacić jednorazowo kwotę X , w takiej wysokości, aby pozostały dług mógł spłacić w ciągu 10 lat ratami płatnymi co pół roku w wysokości 5000, przy nominalnej półrocznej stopie oprocentowania 4%.

Znajdź wartość X (wskaż najbliższą wartość).

- A) 30 210
- B) 30 230
- C) 30 250
- D) 30 270
- E) 30 290

Egzamin dla Aktuariuszy z 3 grudnia 2007 r.**Matematyka finansowa****Arkusz odpowiedzi***

Imię i nazwisko: .....

Pesel: .....

OZNACZENIE WERSJI TESTU .....

Zadanie nr	Odpowiedź	Punktacja ♦
1	E	
2	D	
3	C	
4	A	
5	C	
6	D	
7	C	
8	C	
9	A	
10	B	

* Oceniane są wyłącznie odpowiedzi umieszczone w *Arkuszu odpowiedzi*.

♦ Wypełnia Komisja Egzaminacyjna.